

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΗΤΟΙ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΩΝ

Λέγεται ἡ Λειτουργία αὕτη τῶν προηγιασμένων, διότι δὲν δέχεται ἄλλην τῶν δώρων μετουσίωσιν, εἰμὴ μόνον ἀνάμνησιν τῆς λειτουργίας πρὸς ἁγιασμόν τῶν πιστῶν, ἐν ᾗ ὁ ἱερεὺς προσφέρει τὸ ὅποιον ἔχει πεφυλαγμένον ἐκ τῷ ἁγίῳ Ἀρτοφορίῳ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, βεβαμμένον μὲ τὸ τίμιον αἶμα ἀπὸ λειτουργίας τελειωθείσης. Τελεῖται δὲ ἡ λειτουργία αὕτη τὰς Τετράδας καὶ Παρασκευὰς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, αἵτινες λέγονται καὶ ἡμέραι πάθους· διότι τὴν μὲν Τετάρτην ἐγένετο τὸ συμβούλιον τῶν Ἰουδαίων διὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν δὲ Παρασκευὴν ἐσταύρωσαν αὐτόν· ὅθεν δὲν λέγομεν οὔτε Ἀπόστολον οὔτε Εὐαγγέλιον, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ «Σοφία, ὀρθοί, φῶς τοῦ Χριστοῦ φαίνει πᾶσι», δηλαδὴ ἐθυσιάσθη πρότερον ὁ Ἀμνός, τὸ δὲ ἀληθινὸν φῶς, ὁ Ἀμνὸς αὐτὸς τοῦ Θεοῦ, λάμπει εἰς ὅλους. Τελεῖται δὲ ἡ λειτουργία αὕτη καὶ εἰς ἄλλας ἡμέρας τῆς τεσσαρακοστῆς (πλὴν Σαββάτων καὶ Κυριακῶν), ὅταν τελῇται μνήμη ἑορταζομένων ἁγίων.

Ἑρμηνεία τῆς Λειτουργίας αὐτῆς.

Εἰς τὴν προσκομιδὴν τῆς Κυριακῆς, ἡ τοῦ Σαβ-
βατου, ἀφ' οὗ περικόψη ὁ ἱερεὺς τὸν ἄρτον καὶ τὸν
κεντήση, περικόπτει τόσους ἄλλους, ὅσων θέλει λάβῃ
ἀνάγκην ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος καὶ λέγει εἰς ἕνα ἕκαστον
τὸ εἰς ἀνάμνησιν... ὡς πρόβατον... Θύεται... καὶ τό,
εἰ τῶν στρατιωτῶν... Εἶτα ἐγγέει ἐν τῷ ἁγίῳ ποτη-
ρίῳ οἶνον καὶ ὕδωρ, λέγων τὰ συνήθη καὶ καλύψας
αὐτὰ ἄρχεται τῆς θείας λειτουργίας.

Ὅταν δὲ μέλλῃ νὰ σφραγίσῃ τοὺς ἄρτους ἐν τῇ ἁγίᾳ
τραπέζῃ, λέγει· ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον, (ἐνικῶς·
διότι εἰς εἶνε ὁ Χριστὸς καὶ ὄχι, ὥς τινες λέγουσι,
τοὺς ἄρτους τούτους) καὶ ὅτε μέλλει νὰ ὑψώσῃ, ὑποῖ
ὄλους ὁμοῦ καὶ μελίζει τὸν προσκομιζόμενον πρῶτον
ἄρτον καὶ τίθησι τὴν μερίδα ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ καὶ
ἐγγέει καὶ τὸ ζέον, εἶτα λαβὼν τὴν ἁγίαν λαβίδα με-
τὴν δεξιὰν χεῖρα, βάφει αὐτὴν ἐν τῷ ἁγίῳ αἵματι καὶ
μὲ τὴν ἀριστερὰν λαμβάνει ἕκαστον ἄρτον καὶ ἐγγίζει
σταυροειδῶς εἰς αὐτοὺς εἰς τὸ χάραγμα τοῦ σταυροῦ
πρὸς τὴν ψίχαν τὴν λαβίδα μετὰ τοῦ ἁγίου αἵματος
βεβαμμένην· τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἄρτους,
ὅσους ἔχει, ἵνα λειτουργήσῃ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομά-
δος καὶ τοὺς θέτει εἰς τὸ ἄρτοφόριον. Προκειμένου δὲ
νὰ μεταλάβῃ ὁ ἱερεὺς τινα ἐξ αὐτοῦ, πρέπει νὰ λάβῃ με-
ρίδα ἐκ τοῦ χαράγματος, ἐνθα ἐστὶ βεβαμμένος ὁ ἄρτος
μετὰ τοῦ τιμίου αἵματος. Μὲ τμῆμα δὲ μόνον τοῦ ἁγίου
ἄρτου δὲν πρέπει ποτὲ ὁ ἱερεὺς νὰ λειτουργήσῃ προη-
γιασμένην· διότι εἶνε ἀνάγκη νὰ ᾔηνε ὁλόκληρος ὁ ἅγιος
ἄρτος ἵνα μελισθῇ.

Ὅταν δὲ τελεῖται ἡ ἱερουργία, μετὰ τό, Εὐλογη-
μένη ἡ βασιλεία, λέγεται τό Δεῦτε προσκυνήσωμεν, ὁ
Προοιμιακός, αἱ εὐχαὶ τοῦ ἑλχνικοῦ κατὰ τὰ διατετα-
γμένα, ἡ μεγάλη συναπτή, τά, Πρὸς Κύριον καὶ ἐν
ἐκάστῳ ἀντιφώνῳ γίνονται καὶ τρεῖς μικραὶ συναπταί.

Ἄμα ἀρχίσῃ ἡ στιχολογία, λαμβάνει τὸν προηγιασμένον ἄρτον ἐκ τοῦ ἀρτοφορίου, θέτει εἰς τὸ δισκάριον μετ' εὐλαβείας, βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον οἶνον καὶ ὕδωρ, λέγων μόνον τό, δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων κτλ. καὶ οὐδὲν ἄλλο καὶ καλύπτει αὐτὰ διὰ τοῦ δι' εὐχῶν.

Ἐπειτα ἀφ' οὗ ψαλῇ τὸ ἰδιόμελον, τὸ μαρτυρικόν, τὰ τρία προσόμοια τοῦ τριφδίου, τὰ τοῦ μηνιαίου, τό, Δόξα καὶ νῦν, εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς ἄνευ Εὐαγγελίου, ἐκτὸς ἐὰν ἦνε ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα Μαρτύρων, ἄλλη τις, καθὼς καὶ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, ὅτε εἰσοδεύει μὲ τὸ Εὐαγγέλιον. Κατόπιν τό, Φῶς ἱλαρόν, πρόσχωμεν, τὸ προκείμενον εἰς τὴν Γένεσιν, τὸ δεύτερον προκείμενον καὶ μετὰ τοῦτο ἐκφωνεῖται ὑπὸ τοῦ Διακόνου ἢ τοῦ ἀναγνώστου τό, Κελεύσατε. Ὁ δὲ ἱερεὺς λαβὼν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν θυμιατὸν καὶ λαμπάδα ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ σφραγίζων σταυρὸν λέγει, Σοφία, ὀρθοί. Ἐπειτα στραφεὶς πρὸς τὸν λαὸν λέγει· Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν· εἶτα ὁ ἀναγνώστης· Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα· καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν ψάλλει ὁ ἱερεὺς τό, Κατευθυνθήτω· μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὁποίου θυμιᾷ καὶ λέγει τοὺς στίχους, ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνουσι τοῦτο οἱ ἔξωθεν χοροί. Τελευταῖον δὲ ἐπαναλαμβάνει τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ ἱερεὺς μέχρι τοῦ, ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου καὶ αὐτὸς μὲν θυμιᾷ τὸν λαὸν ἐκ τῶν βημοθύρων, τὸ δέ, Ἐπαρσις τῶν χειρῶν μου κτλ. ἀναπληροῦσιν οἱ χοροί, εἰς δὲ τὴν μεγάλην εἴσοδον ἀντὶ τοῦ Χερουβικοῦ, ψάλλεται τό,

Νῦν αἱ Δυνάμεις κτλ.

Ὅταν δὲ μέλλῃ νὰ ὑψώσῃ τὸν ἅγιον ἄρτον, θέν ἀποκαλύπτει τὰ ἅγια, ἀλλὰ μὲ πολὺν φόβον εἰσάγει τὴν χεῖρά του καὶ ἀπτόμενος τοῦ ἁγίου ἄρτου λέγει·

Πρόσχωμεν, τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις.

Κοινωνικόν, Γεύσασθε καὶ ἴδετε κτλ.

Ἀντὶ τοῦ εἶδομεν τὸ φῶς· λέγεται τό·

Εὐλογήσω τὸν Κύριον κτλ.

(Ἐλήφθη ἐκ τῆς Λειτ. φυλλάδας Βογιατζῆ).

Ὁ διάκονος ἐξέρχεται τοῦ βήματος καὶ στάς ἐν τῷ συνήθει τόπῳ του, προσκυνήσας δὲ τρις λέγει.

Εὐλόγησον, Δέσποτα.

Ὁ δὲ ἱερεὺς ὑψῶν τὸ Εὐαγγέλιον λέγει ἐκφώνως·

Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

(Ποιῶν δὲ ἐν τῷ λέγειν σταυρὸν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου).

Ὁ χορὸς·

Ἀμήν.

Μετὰ δὲ τὸν Προοιμιακὸν ψαλμόν, ὁ διάκονος ἐξελθὼν τοῦ βήματος, λέγει τὰ ἐπόμενα Εἰρηνικά.

Ὁ δὲ χορὸς τό,

Κύριε ἐλέησον.

Ὁ διάκονος λέγει·

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Οἴκου τούτου καὶ τῶν μετὰ πίστεως, εὐλαθείας καὶ φόβου Θεοῦ εἰσιόντων ἐν αὐτῷ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (τοῦ δεῖνος), τοῦ τιμίου Πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ Διακονίας,

παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων Βασιλέων ἡμῶν, παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τοῦ συμπολεμῆσαι καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης (ἡ Ἐκκλησίας), πάσης πόλεως, χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ καιρῶν εἰρηνικῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσοῦντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τοῦ ρυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου καὶ ἀνάγκης τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς, ὁ Θεός, τῇ Σῇ χάριτι.

Τῆς Παναγίας ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ θεῷ παραθώμεθα.

Ὁ χορὸς· Σοί, Κύριε.

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶς·

Ὅτι πρέπει Σοι πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Εἶτα ἀναγινώσκονται τὰ, πρὸς Κύριον κτλ. κάθισμα ΙΗ'. 18
 τοῦ ψαλτηρίου εἰς τρεῖς στάσεις.

Εὐχὴ τῆς α' στάσεως.

ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς.

Κύριε, οἰκτίρμον καὶ ἐλεῆμον, μακρόθυμε καὶ πολυέλεε, ἐνώτισαι τὴν προσευχὴν ἡμῶν καὶ πρόσ-
 χες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεως ἡμῶν. Ποίησον μεθ'
 ἡμῶν σημεῖον εἰς ἀγαθόν. Ὁδήγησον ἡμᾶς ἐν τῇ
 ὁδῷ Σου τοῦ πορεύεσθαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ Σου. Εὐφρα-
 νον τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς τὸ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά
 Σου τὸ ἅγιον· διότι μέγας εἶ Σὺ καὶ ποιῶν θαυμά-
 σια, Σὺ εἶ Θεὸς μόνος καὶ οὐκ ἔστιν ὅμοιός Σοι ἐν
 Θεοῖς, Κύριε· δυνατὸς ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθὸς ἐν ἰσχύι,
 εἰς τὸ βοηθεῖν καὶ παρακαλεῖν καὶ σώζειν πάντας
 τοὺς ἐλπίζοντας εἰς τὸ ὄνομά Σου τὸ ἅγιον.

Μετὰ τό, Δόξα Πατρί, τῆς α' στάσεως τῶν ψαλμῶν, λέγει ὁ
 διάκονος·

Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.
 Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον
 ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῇ Σῇ χάριτι.

Τῆς Παναγίας ἀχράντου, ὑπερευλογημένης,
 ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθέ-
 νου Μαρίας, μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαν-
 τες, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν
 ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

Ὁ χορὸς· Σοὶ Κύριε.

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶς·

Ὅτι Σὸν τὸ κράτος καὶ Σοῦ ἔστιν ἡ Βασιλεία
 καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ

καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Εὐχή τῆς β' στάσεως.

ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς·

Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ Σου ἐλέγξης ἡμᾶς, μηδὲ τῇ ὀργῇ Σου παιδεύσης ἡμᾶς, ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιείκειάν Σου, ἰατρὲ καὶ θεραπευτὰ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὁδηγῶν ἡμᾶς ἐπὶ λιμένα θελήματός Σου. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν καρδιῶν, εἰς ἐπίγνωσιν τῆς Σῆς ἀληθείας· καὶ δώρησαι ἡμῖν τὸ λοιπὸν τῆς παρούσης ἡμέρας εἰρηνικὸν καὶ ἀναμάρτητον καὶ πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν· πρεσβείαις τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων Σου.

Μετὰ τό,, Δόξα Πατρὶ, τῆς β' στάσεως τῶν ψαλμῶν, λέγει ὁ διάκονος.

Ἔτι καὶ ἔτι (ὡς ἄνωτέρω).

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶς·

Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Εὐχή τῆς γ' στάσεως.

ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀχρείων δούλων Σου, ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι ἡμᾶς τὸ ἅγιον καὶ προσκυνητὸν ὄνομά Σου

καὶ μὴ καταισχύνῃς ἡμᾶς ἀπὸ τῆς προσδοκίας τοῦ
ἐλέους Σου· ἀλλὰ χάρισαι ἡμῖν, ὁ Θεός, πάντα τὰ
πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ἀξίωσον ἡμᾶς ἀγαπᾶν
καὶ φοβεῖσθαι Σε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ
ποιεῖν ἐν πᾶσι τὸ θέλημά Σου.

Μετὰ τὸ Δόξα Πατρὶ τῆς γ' στάσεως τῶν ψαλμῶν λέγει ὁ
διακονός.

Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν
κλπ. (ὡς ἄνωτέρω).

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶς·

Ὅτι Σὺ εἰ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Θεὸς τοῦ ἐλεεῖν καὶ
σώζειν καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ
καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Μετὰ τὸ, Κύριε ἐκέκραξα κτλ. ψάλλει ὁ χορὸς τὸ Ἰδιόμελον
τῆς ἡμέρας δὲς, τὸ μαρτυρικόν, τὰ τρία προσόμοια τοῦ τριῳδίου καὶ τοῦ
μηνιαίου ἕτερα τέσσαρα. Εἰς δὲ τὰ δοξαστικὸν ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς σὺν
τῷ διακόνῳ μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ ποιεῖ εἰσοδόν, ἐν ᾗ λέγει·

Ὁ ἱερεὺς μυστικῶς·

Ἐσπέρας καὶ πρωτὶ καὶ μεσημβρίας αἰνοῦμεν,
εὐλογοῦμεν, εὐχαριστοῦμεν καὶ δεόμεθά Σου, Δέσποτα
τῶν ἀπάντων, φιλόανθρωπε Κύριε. Κατεύθυνον τὴν
προσευχὴν ἡμῶν ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου καὶ μὴ
ἐκκλίνῃς τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς λόγους, ἢ εἰς λο-
γισμοὺς πονηρίας, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν
θηρευόντων τὰς ψυχὰς ἡμῶν· ὅτι πρὸς Σέ, Κύριε,
Κύριε, οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν καὶ ἐπὶ Σοὶ ἠλπίσαμεν·
μὴ καταισχύνῃς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ὅτι πρέπει
Σοὶ πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ
καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἶτα εὐλογῶν ὁ ἱερεὺς τὴν εἴσοδον λέγει μυστικῶς.

Εὐλογημένη ἡ εἴσοδος τῶν ἁγίων Σου πάντοτε,
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὁ δὲ διάκονος ἐκφωνεῖ τό,

Σοφία, ὀρθοί.

Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς Γενέσεως ὁ ἱερεὺς κρατῶν
λαμπάδα καὶ τὸν θυμιατὸν μετὰ τὴν δεξιάν του χεῖρα ποιεῖ σταυρὸν μετὰ
τοῦ θυμιατοῦ καὶ τῆς λαμπάδος ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ
ἐκφωνεῖ τό,

Σοφία, ὀρθοί.

Εἶτα ἐπιστρέφει πρὸς τὸν λαόν, ἐκφωνῶν τό·

Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι.

Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς Παροιμίας ψάλλει ὁ ἱερεὺς ἐκ
τοῦ βήματος τό, Κατευθυνθήτω κτλ. Ἀπαξ καὶ ἐκ τῶν χορῶν ἀνά
δύο καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνει ὁ ἱερεὺς ψάλλον τό, Κατευθυνθήτω,
θυμιάζει συνάμα τὴν ἁγίαν τραπέζαν, τὰς εἰκόνας καὶ τὸν λαόν·
εἶτα ὁ χορὸς ψάλλει τὸ τέλος, τό, Ἐπαρσις τῶν χειρῶν μου κτλ.

Εἶτα λέγει τὴν Ἑκτενῇ ὁ διάκονος·

Εἵπομεν πάντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ
ὅλης τῆς διανοίας ἡμῶν εἵπομεν.

Ὁ χορὸς τό, Κύριε ἐλέησον.

Κύριε Παντοκράτορ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,
δεόμεθά Σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον.

Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός
Σου, δεόμεθά Σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον.

Εὐχὴ τῆς ἐκτενοῦς ἱκεσίας

ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς·

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὴν ἐκτενῇ ταύτην ἱκε-
σίαν πρόσδεξαι παρὰ τῶν Σῶν δούλων καὶ ἐλέησον

ἡμᾶς κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους Σου καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς Σου κατάπεμψον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν Σου, τὸν ἀπεκδεχόμενον τὸ παρὰ Σοῦ πλούσιον ἔλεος.

Ὁ δὲ διάκονος ἐκφωνῶς·

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεῖνος).

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἱερέων, ἱερομονάχων, ἱεροδιακόνων καὶ μοναχῶν καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν μακαρίων καὶ αἰοδίμων κτητόρων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας (ἡ Μονῆς) ταύτης καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν προαναπαυσασμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, εἰρήνης, υἱείας,¹ σωτηρίας, ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἐνοριτῶν, ἐπιτρόπων καὶ συνδρομητῶν τοῦ ἁγίου ναοῦ τούτου.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν τῇ ἁγίῳ καὶ πανσέπτῳ ναῷ τούτῳ, κοπιώντων, φαλλόντων καὶ ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, τοῦ ἀπεκδεχομένου τὸ παρὰ Σοῦ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶς·

Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ

Υἱὸν καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἐνταῦθα λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ποιεῖ
σταυρὸν ἐπάνω τοῦ ἁγίου ἀντιμινσίου.

Ὁ διάκονος·

Εὐξασθε οἱ κατηχούμενοι τῷ Κυρίῳ.

Οἱ πιστοὶ ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων δεηθῶμεν.

Ἵνα ὁ Κύριος αὐτοὺς ἐλεήσῃ.

Κατηχήσῃ αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

Ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον τῆς δικαιο-
σύνης.

Ἐνώσῃ αὐτοὺς τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ καθολικῇ καὶ
ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Σῶσον, ἐλέησον, ἀντιλαβοῦ καὶ διαφύλαξον
αὐτούς, ὁ Θεός, τῇ Σῇ χάριτι.

Οἱ κατηχούμενοι, τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ
κλίνατε.

Εὐχὴ τῶν κατηχουμένων.

Πρὸ τοῦ ἀπλωθῆναι τὸ Εἰλητόν,

ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς·

Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ κτίστης καὶ δημι-
ουργὸς τῶν ἀπάντων, ὁ πάντας θέλων σωθῆναι καὶ
εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, ἐπίβλεψον ἐπὶ τοὺς
δούλους Σου τοὺς κατηχουμένους καὶ λύτρωσαι αὐ-
τοὺς τῆς παλαιᾶς πλάνης καὶ τῆς μεθοδείας τοῦ
ἀντικειμένου· προσκάλεσαι αὐτοὺς εἰς τὴν ζωὴν τὴν
αἰώνιον, φωτίζων αὐτῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα
καὶ συγκαταριθμῶν αὐτοὺς τῇ λογικῇ Σου ποίμνῃ,
ἐφ' ἣν τὸ ὄνομά Σου τὸ ἅγιον ἐπικέκληται.

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶν·

Ἵνα καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν δεξάζωσι τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά Σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ ἐξαπλοὶ τὸ Εἰλητόν συγχρόνως.

Ὁ δὲ διάκονος·

Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε, οἱ κατηχούμενοι προέλθετε· ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε· μή τις τῶν κατηχουμένων. Ὅσοι πιστοί.

Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ταῦτα μόνον λέγονται μέχρι τῆς Τρίτης τῆς δ' ἐβδομάδος τῶν Νηστειῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς Τετάρτης τῆς Μεσονηστήμου, μετὰ τὸ· Ἵνα καὶ αὐτοί, κτλ. λέγονται παρὰ τοῦ διακόνου καὶ τὰ ἐπόμενα·

Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε· οἱ κατηχούμενοι προέλθετε. Ὅσοι πρὸς τὸ φῶτισμα προέλθετε· εὐξασθε οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Οἱ πιστοὶ ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρεπιζομένων ἀδελφῶν καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν στηρίξῃ αὐτοὺς καὶ ἐνδυναμώσῃ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Φωτίσῃ αὐτοὺς φωτισμῷ γνώσεως καὶ εὐσεβείας, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Καταξιώσῃ αὐτοὺς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας, τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἀναγεννήσῃ αὐτοὺς δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Χαρίσῃται αὐτοῖς τὴν τελειότητα τῆς πίστεως, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Συγκαταριθμήσῃ αὐτοὺς τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐκλεκτῇ ποίμνῃ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Σῶσον, ἐλέησον, ἀντιλαβοῦ καὶ διαφύλαξον αὐτοὺς ὁ Θεός, τῇ Σῇ χάριτι.

Οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε.

Εὐχὴ

ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρεπιζομένων, λεγομένη ἀπὸ τῆς Τετάρτης τῆς Μεσονηστήμου παρὰ τοῦ ἱερέως μυστικῶς·

Ἐπίφανον, Δέσποτα, τὸ πρόσωπόν Σου ἐπὶ τοὺς πρὸς τὸ ἅγιον φῶτισμα εὐτρεπιζομένους καὶ ἐπιποθῶντας τὸν τῆς ἁμαρτίας μολυσμὸν ἀποτινάξασθαι· καταύγασον αὐτῶν τὴν διάνοιαν, βεβαίωσον αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει· στήριξον ἐν ἐλπίδι· τελείωσον ἐν ἀγάπῃ· μέλη τίμια τοῦ Χριστοῦ Σου ἀνάδειξον, τοῦ δόντος ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Εἶτα ἐκφωνῶς·

Ὅτι Σὺ εἰ ὁ φωτισμὸς ἡμῶν καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὁ διάκονος·

Ὅσοι πρὸς τὸ φῶτισμα προέλθετε· οἱ πρὸς τὸ φῶτισμα προέλθετε.

Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε· μή τις τῶν κατηχουμένων. Ὅσοι πιστοί.

Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἐως ὧδε τὰ ἀπὸ τῆς Τετάρτης τῆς Μεσονηστήμου.

Εὐχὴ πιστῶν α'.

Μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι τὸ Εἰλητόν, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς·

‘Ο Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰνετός, ὁ τῷ ζωοποιῷ τοῦ Χριστοῦ Σου θανάτῳ εἰς ἀφθαρσίαν ἡμᾶς ἐκ φορᾶς μεταστήσας· Σὺ πάσας ἡμῶν τὰς αἰσθήσεις τὰς ἐμπαθοῦς νεκρώσεως ἐλευθέρωσον, ἀγαθὸν ταύταις ἡγεμόνα τὸν ἐνδοθεν λογισμὸν ἐπιστήσας καὶ ὀφθαλμὸς μὲν ἀπέστω παντὸς πονηροῦ βλέμματος, ἀκοὴ δὲ λόγοις ἀργοῖς ἀνεπίδατος, ἡ δὲ γλῶσσα καθαρῶς ῥημάτων ἀπρεπῶν. Ἀγνισον ἡμῶν τὰ χεῖλη τὰ αἰνοῦντά Σε, Κύριε· τὰς χεῖρας ἡμῶν ποίησον τῶν μὲν φαύλων ἀπέχεσθαι πράξεων, ἐνεργεῖν δὲ μόνον τὰ Σοὶ εὐάρεστα, πάντα ἡμῶν τὰ μέλη καὶ τὴν διάνοιαν τῇ Σῇ κατασφαλιζόμενος χάριτι.

‘Ο διάκονος.

‘Αντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς τῇ Σῇ χάριτι.

Σοφία.

‘Ο ἱερεὺς ἐκφώνως·

‘Οτι πρέπει Σοὶ πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

‘Ο διάκονος·

‘Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εὐχὴ πιστῶν β'.

ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς.

Δέσποτα, ἅγιε ὑπεράγαθε, δυσωποῦμέν Σε τὸν ἐν ἐλέει πλούσιον ἔλεων γενέσθαι ἡμῖν τοῖς ἁμαρ-

τωλοῖς καὶ ἀξίους ἡμᾶς ποιῆσαι τῆς ὑποδοχῆς τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ βασιλέως τῆς δόξης. Ἴδου γὰρ τὸ ἄχραντον αὐτοῦ σῶμα καὶ τὸ ζωοποιὸν αἷμα, κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν εἰσπορευόμενα, τῇ μυστικῇ ταύτῃ προτίθεσθαι μέλλει τραπέζῃ, ὑπὸ πλήθους στρατιᾶς οὐρανίου ἀοράτως δορυφορούμενα, ὧν τὴν μετάληψιν ἀκατάκριτον ἡμῖν δώρησαι· ἵνα δι' αὐτῶν τὸ τῆς διανοίας ὄμμα καταυγαζόμενοι υἱοὶ φωτὸς καὶ ἡμέρας γενώμεθα.

Ὁ διάκονος ἐκφωνῶς·

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεός, τῇ Σῇ χάριτι.

Σοφία.

Εἰτα ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶς·

Κατὰ τὴν δωρεὰν τοῦ Χριστοῦ Ἰσου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὁ χορὸς τὸ, Ἀμήν.

Καὶ φάλλεται ὑπὸ τοῦ χοροῦ ἀντὶ τοῦ χερουβικοῦ τὸ ἐπόμενον, ὅπερ ἀναγινώσκει καὶ ὁ ἱερεὺς μυστικῶς (ἐκ γ'·)

Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σὺν ἡμῖν ἀοράτως λατρεύουσιν· Ἴδου γὰρ εἰσπορεύεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

Ὁ διάκονος·

Ἴδου θυσία μυστικῇ τετελειωμένη δορυφορεῖται· πίστει καὶ πόθῳ προσέλθωμεν, ἵνα μέτοχοι ζωῆς αἰωνίου γενώμεθα. Ἀλληλούϊα.

Τοῦ χειρουβικοῦ ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τὸ ἱερατεῖον εἴτα ἵσταται εἰς τὴν ὥ-
ραίαν πύλην, θυμιάζων κατὰ τὰ διατεταγμένα καὶ λέ-
γων καθ' ἑαυτὸν τό, Δεῦτε προσκυνήσωμεν (ἐκ γ'), τὸν
Ν' ψαλμόν, καὶ φθάσας εἰς τὸν στίχον «Τότε εὐδοκή-
σας θυσίαν κτλ.» εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα καὶ προσ-
κυνήσαντες μετὰ τοῦ διακόνου ἔρχονται εἰς τὴν ὥραίαν
πύλην, καὶ λαβόντες συγχώρησιν παρὰ τοῦ λαοῦ ἀπέρ-
χονται εἰς τὴν πρόθεσιν, καὶ λαμβάνοντες τὰ ἅγια κατὰ
τὰ διατεταγμένα οὐδὲν λέγουσιν εἰμὴ τό, δι' εὐχῶν τῶν
ἁγίων πατέρων ἡμῶν κτλ. μυστικῶς καὶ εἰσοδεύοντες
οὐδὲν λέγουσι, μόνον τό, δι' εὐχῶν κτλ. καθ' ἑαυτοὺς
εἰσέρχονται εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ἀποθέτει ὁ ἱε-
ρεὺς τὰ ἅγια καὶ ἀποκαλύπτει αὐτά, καὶ τὰ μὲν καλύμ-
ματα ἀποθέτει εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἁγίας τραπέζης,
καὶ λαβὼν τὸν ἀέρα μόνον καὶ θυμιάσας αὐτὸν σκε-
πάζει δι' αὐτοῦ τὰ ἅγια, εἴτα θυμιάσας αὐτὰ λέγει τὸ
τέλος τοῦ Ν' ψαλμοῦ· «Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσια-
στήριόν σου μόσχους» καὶ ἀσπασάμενος τὰ ἅγια, λέγει
τό, δι' εὐχῶν κτλ. ὁ δὲ διάκονος ἐξελθὼν τοῦ βήματος
λέγει τὴν ἑκτενῇ.

Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέησιν ἡμῶν τῷ
Κυρίῳ.

Ὁ χορὸς τό, Κύριε ἐλέησον.

Ὑπὲρ τῶν προτεθέντων καὶ προαγιασθέντων
τιμίων δώρων τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὅπως ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς ἡμῶν, ὁ προσδε-
ξάμενος αὐτὰ εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ
νοερὸν αὐτοῦ θυσιαστήριον εἰς ὁσμὴν εὐωδίας πνευ-
ματικῆς, ἀντικαταπέμψῃ ἡμῖν τὴν θείαν χάριν καὶ
τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ Κυρίου δεη-
θῶμεν.

ὑπὲρ τοῦ ρυθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου καὶ ἀνάγκης τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Εὐχὴ

— μετὰ τὴν τῇ ἐν ἁγίᾳ τραπέζῃ τῶν θείων δώρων ἀπόθεσιν, ἣν λέγει

Ὁ τῶν ἁρρήτων καὶ ἀθεάτων Μυστηρίων Θεός, παρ' ᾧ οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως οἱ ἀπόκρυφοι, ὁ τὴν διακονίαν τῆς λειτουργίας ταύτης ἀποκαλύψας ἡμῖν καὶ θέμενος ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλούς, διὰ τὴν πολλὴν Σου φιланθρωπίαν, εἰς τὸ προσφέρειν Σοι δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. Αὐτός, ἀόρατε Βασιλεῦ, ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἐνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ἐπιδε' ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους δούλους Σου, τοὺς τῷ ἁγίῳ Σου τούτῳ θυσιαστηρίῳ, ὡς τῷ χερουβικῷ Σου παρισταμένους θρόνῳ, ἐφ' ᾧ ὁ μονογενὴς Σου Υἱὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν διὰ τῶν προκειμένων φρικτῶν ἐπαπαύεται μυστηρίων, καὶ πάσης ἡμᾶς καὶ τὸν πιστόν Σου λαὸν ἐλευθερώσας ἀκαθαρσίας, ἁγιάσον ἡμῶν πάντων τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα ἁγιασμῷ ἀναφαιρέτῳ· ἵνα ἐν καθαρῷ συνειδότη, ἀνεπαισχύντῳ προσώπῳ, πεφωτισμένῃ καρδίᾳ, τῶν θείων τούτων μεταλαμβάνοντες ἁγιασμάτων καὶ ὑπ' αὐτῶν ζωοποιούμενοι ἐνωθῶμεν αὐτῷ τῷ Χριστῷ Σου, τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ εἰπόντι· Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἶμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, ὅπως, ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν καὶ ἐμπεριπατοῦντος τοῦ Λόγου Σου, Κύριε, γενώμεθα ναὸς τοῦ παναγίου καὶ προσκυνητοῦ Σου Πνεύματος, λε-

λοιτρωμένοι πάσης διαβολικῆς μεθοδείας, ἐν πράξει
ἡ λόγῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν ἐνεργουμένης καὶ τύχω-
μεν τῶν ἐπηγγελημένων ἡμῖν ἀγαθῶν σὺν πᾶσι τοῖς
ἀγγέλοις Σου τοῖς ἀπ' αἰῶνός Σοι εὐαρεσιτήσασιν.

Ὁ δὲ διάκονος ἐκφωνεῖ τό,

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον
ἡμᾶς, ὁ Θεός, τῇ Σῇ χάριτι.

Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἀγίαν, εἰρηνικὴν
καὶ ἀναμάρτητον παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Ὁ χορός Παράσχου, Κύριε.

Ἀγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν
ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν παρὰ τοῦ Κυρίου
αἰτησώμεθα.

Συγγνώμην καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν
πλημμελημάτων ἡμῶν παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
καὶ εἰρήνην τῷ κόσμῳ παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώ-
μεθα.

Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ
καὶ μετανοίᾳ ἐκτελέσαι παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτη-
σώμεθα.

Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα,
ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικὰ καὶ καλὴν ἀπολογία τὴν
ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ θήματος τοῦ Χριστοῦ αἰτησώμεθα.

Τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν
τοῦ ἁγίου Πνεύματος αἰτησάμενοι, ἑαυτοὺς καὶ ἄλ-
λήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ
Θεῷ παραθώμεθα.

Ὁ χορός. Σοί, Κύριε.

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶνς

Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα, μετὰ παρρησίας ἀκατακρίτου τολμᾶν ἐπικαλεῖσθαι Σὲ τὸν ἐπουράνιον Θεὸν Πατέρα καὶ λέγειν·

Ὁ λαός·

Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ὁ ἱερεὺς·

Ὅτι Σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Εἰτα

Εἰρήνῃ πᾶσι.

Ὁ διάκονος·

Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν.

Ὁ ἱερεὺς κλινόμενος ἐπαύχεται μυστικῶς·

Ὁ Θεός, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ εὖσπλαγγνος, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ἔπιδε εὖσπλάγχνῳ ὀμματι ἐπὶ πάντα τὸν λαόν Σου καὶ φύλαξον αὐτὸν καὶ ἀξίωσον πάντας ἡμᾶς ἀκατακρίτως μετασχεῖν τῶν ζωοποιῶν Σου τούτων μυστηρίων· Σοὶ γὰρ τὰς ἑαυτῶν ὑπεκλίναμεν κεφαλὰς, ἀπεκδεχόμενοι τὸ παρὰ Σοῦ πλούσιον ἔλεος.

Ὁ ἱερεὺς ἀκφώνως·

Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὁ ἱερεὺς μυστικῶς·

Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ἐκ τοῦ ἁγίου κατοικητηρίου Σου καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης
τῆς βασιλείας Σου καὶ ἐλθέ εἰς τὸ ἁγιάσαι ἡμᾶς, ὁ
ὢν τῷ Πατρὶ συγκαθήμενος καὶ ὧδε ἡμῖν ἀοράτως
συνών· καὶ καταξίωσον τῇ κραταιᾷ Σου χειρὶ μετα-
δῶναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου σώματός Σου καὶ τοῦ τι-
μοῦ αἵματος καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ.

Καὶ ὁ μὲν διάκονος ἐκφωνεῖ·

Πρόσχωμεν.

Ὁ δὲ ἱερεὺς οὐκ ἀποκαλύπτει τὰ ἅγια ἀλλὰ θέττει τὰς χει-
ράς του μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ εὐλαθείας ὑψοῖ τὸν ἅγιον
ἄρτον, λέγων μεγαλοφώνως·

Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις.

Εἰτα ἀποκαλύπτει τὰ ἅγια καὶ μελίζει τὸν ἅγιον ἄρτον, λέ-
γων τό,

Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, Κύριε
Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς.
Ἀμήν.

Καὶ κατατάττει τὰ τέσσαρα τμήματα ταῦτα σταυροειδῶς ἐν
τῷ ἁγίῳ δισκαρίῳ οὕτως·

ΙΣ
ΝΙ ΚΑ
ΧΣ

καὶ λαβὼν ἐν τμήμα τὸ ἔχον ΙΣ ποιεῖ σταυρὸν ἐπάνω τοῦ ἁγίου
ποτηρίου, λέγοντος τοῦ διακόνου·

Πλήρωσον, Δέσποτα, τὸ ἅγιον ποτήριον.

Καὶ ρίπτει τὸ τεμάχιον ἐντὸς τοῦ ἁγίου ποτηρίου λέγων.

Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων κτλ.

Ὁ διάκονος·

Εὐλόγησον, Δέσποτα, τὴν ζέσιν.

Ὁ ἱερεὺς εὐλογῶν λέγει·

Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων κτλ.

Τοῦ δὲ διακόνου ἐκχέοντος ἐν τῷ ἁγίῳ ποτήριῳ σταυροειδῶς, λέγει ὁ ἱερεὺς·

Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων κτλ.

α'. Τῆς δὲ μεταλήψεως τελειωθείσης λέγει ὁ ἱερεὺς μυστικῶς τὴν παροῦσαν εὐχὴν·

Εὐχαριστοῦμέν Σοι τῷ σωτῆρι τῶν ὅλων Θεῷ ἐπὶ πᾶσιν, οἷς παρέσχου ἡμῖν ἀγαθοὺς καὶ ἐπὶ τῇ μεταλήψει τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ Σου· καὶ δεόμεθά Σου, Δέσποτα φιλόανθρωπε, φύλαξον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων Σου· καὶ δὸς ἡμῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς ἐπαξίως μετέχειν τῶν ἁγιασμάτων Σου, εἰς φωτισμὸν ψυχῆς καὶ σώματος, εἰς βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν.

Ὁ δὲ διάκονος ἀνοίγων τὰ βημόθυρα λαμβάνει παρὰ τοῦ ἱερέως τὸ ἅγιον ποτήριον, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν ὡραίαν πύλην θεωρῶν πρὸς τὸν λαὸν καὶ λέγει·

Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε.

Εἶτα εὐλογῶν ὁ ἱερεὺς λέγει.

Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησόν τὴν κληρονομίαν Σου.

Ὁ δὲ χορὸς τό,

Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ· διὰ παντὸς ἡ αἰνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. Ἄρτον οὐράνιον καὶ ποτήριον ζωῆς γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριος, Ἀλληλούια (ἐκ γ').

Εἶτα ἀποθέτει τὸ ποτήριον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ λαβὼν τὸν θυμιατὸν θυμιάζει τρεῖς λέγων μυστικῶς·

Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Θεὸς καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα Σου (ἐκ γ').

Καὶ ὁ μὲν διάκονος λαμβάνων παρὰ τοῦ ἱερέως τὸ ἅγιον διπλόδιον ὅν τοῖς λοιποῖς ἀπέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν πρόθεσιν καὶ ἀποθέτων αὐτὰ λέγει. Ὁ δὲ ἱερεὺς λαβὼν τὸ ἅγιον ποτήριον λέγει μυστικῶς.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Θεωρῶν δὲ κατὰ τοῦ λαοῦ ἐκφωνεῖ·

Πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ εὐθὺς ἀπέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν πρόθεσιν, ἀφίνει τὸ ἅγιον ποτήριον, ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἁγίαν τραπέζαν, διπλώνει τὸ ἀντιμίνσιον, ὁ δὲ διάκονος λέγει μεγαλοφώνως ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁρθοὶ μεταλαβόντες τῶν θείων, ἁγίων, ἀχράντων, ἀθανάτων, ἐπουρανίων καὶ ζωοποιῶν φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ἀξίως εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς, ὁ Θεός, τῇ Σῇ χάριτι.

Τὴν ἐσπέραν πᾶσαν, τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνικὴν καὶ ἀναμάρτητον παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνῶς·

Ὅτι Σὺ εἰ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἐνταῦθα λαμβάνει τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ποιεῖ σταυρὸν ἐπάνω τοῦ ἀντιμινσίου καὶ τὸ ἀφίνει. Εἶτα ἀτενίζων πρὸς τὸν λαόν λέγει·

Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν.

Ὁ διάκονος·

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ χορός· Κύριε, ἐλέησον (τρὶς), Δέσποτα ἅγιε, εὐλόγησον.

Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀνγκινώσκει μεγαλοφώνως τὴν ἐπισθαμβωτικὴν εὐχὴν ταύτην κατὰ τὰ διατεταγμένα.

Δέσποτα Παντοκράτορ, ὁ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἐν σοφίᾳ δημιουργήσας· ὁ διὰ τὴν ἄφατόν Σου πρόνοιαν καὶ πολλὴν ἀγαθότητα ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ἡμέρας ταύτας, πρὸς καθαρισμόν ψυχῶν καὶ σωμάτων, πρὸς ἐγκράτειαν παθῶν, πρὸς ἐλπίδα ἀναστάσεως· ὁ διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν πλάκας χειρίσας τὰ Θεοχάρακτα γράμματα τῷ θεράποντί Σου Μωσεῖ, παράσχου καὶ ἡμῖν, Ἀγαθέ, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνίσασθαι, τὸν δρόμον τῆς νηστείας ἐκτελέσαι, τὴν πίστιν ἀδιαίρετον τηρῆσαι, τὰς κεφαλὰς τῶν ἀσμάτων δρακόνων συνθλάσαι, νικητάς τε τῆς ἁμαρτίας ἀναφανῆναι καὶ ἀκατακρίτως φθάσαι προσκυνῆσαι καὶ τὴν ἁγίαν Ἀνάστασιν· Ὅτι ἡὐλόγηται καὶ δεδόξασται τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά Σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὁ χορός· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου κτλ.

Καὶ ταυτοχρόνως ὁ ἱερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν πρόθεσιν καὶ ἀνγκινώσκει μυστικῶς τὴν εὐχὴν ταύτην·

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ἡμέρας ταύτας καὶ κοινωνοὺς ἡμᾶς ποιήσας τῶν φρικτῶν Σου μυστηρίων, σύναψον τῇ λογικῇ Σου ποίμνῃ καὶ κληρονόμους ἀνάδειξον τῆς

Βασιλείας Σου, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ διάκονος·

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ χορὸς τό, Κύριε ἐλέησον.

Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐξερχόμενος εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων·

Εὐλογία Κυρίου καὶ ἔλεος ἔλθοι ἐφ' ὑμᾶς τῇ
αὐτοῦ θείᾳ χάριτι καὶ φιланθρωπία, πάντοτε, νῦν
καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Δόξα Σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡ ἐλπίς ἡμῶν, δόξα
Σοι.

Ὁ λαός·

Δόξα. Καὶ νῦν. Κύριε, ἐλέησον (γ'). Δέσποτα
ἅγιε, εὐλόγησον.

Καὶ ὁ ἱερεὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν οὕτω·

Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ταῖς πρεσβεί-
αις τῆς παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου
καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ
ζωοποιοῦ σταυροῦ. Προστασίαις τῶν τιμίων ἐπου-
ρανίων Δυνάμεων Ἀσωμάτων. Τοῦ τιμίου ἐνδόξου
προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Τῶν
ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων. Τῶν
ἐν ἁγίοις Πατέρων ἡμῶν καὶ οἰκουμενικῶν Διδασκα-
λῶν καὶ Ἱεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρη-
γορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου,
Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος,
Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας· Νικολάου τοῦ ἐν Μύροις,
Σπυρίδωνος Ἐπισκόπου Τριφυθοῦντος τοῦ θαυμα-
τουργοῦ. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων μεγάλων Μαρτύρων,
Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, Δημητρίου τοῦ Μυρο-

βλήτου, Θεοδώρων Τήρωνος καὶ Στρατηλάτου. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων ἱερομαρτύρων Χαραλάμπους καὶ Ἐλευθερίου. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ καλλινίκων Μαρτύρων. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου Πάπα Ῥώμης. Τοῦ ἁγίου (τοῦ ναοῦ). Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν. Τῶν ἁγίων καὶ δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἀννης, τοῦ ἁγίου (τῆς ἡμέρας), οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν καὶ πάντων Σου τῶν ἁγίων, ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος καὶ ἐλεήμων Θεός.

Εἶτα ὁ χορὸς ἀνγκινώσκει τοὺς δύο ψαλμοὺς· τό,

Εὐλογήσω τὸν Κύριον... καί,

Υψώσω Σε, ὁ Θεός μου, ὁ Βασιλεύς μου κτλ.

Μετὰ δὲ τὴν μεγάλην ἀπόλυσιν καὶ διανομήν τοῦ ἀντιδώρου κτλ. λέγει τό,

Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων κλπ.

Εἶτα τό, νῦν ἀπολύεις, τό, Τρισάγιον κτλ. Ἐπειτα τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἦχος δ'.

Ταχὺ προκατάλαβε.

Εἶτα, τό, Κύριε ἐλέησον εἰς. Δόξα καὶ νῦν. Τὴν τιμιωτέραν κτλ. Καὶ ποιεῖ μικρὰν ἀπόλυσιν οὕτω·

Δόξα Σοι Χριστέ ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς ἡμῶν δόξα Σοι Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν. Ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου καὶ παναμώμου ἁγίας αὐτοῦ μητρὸς τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, τῶν ἁγίων καὶ δικαίων θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἀννης. Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου Πάπα Ῥώμης καὶ πάντων Σου τῶν

Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, Κύριε
 Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς.
 Ἀμήν.

Εἰτα προσκυνήσαντες καὶ εὐχαριστήσαντες τῷ Θεῷ ἐπὶ πάντων
ἐρχονται.]